

Hvítabók fyri 50 krónur

Arbeitt verður av øllum alvi við at fáa Hvítubók út til almenningin so skjótt til ber

TURID KJØLBRO

Av tí, at tað eydnaðist Útvarpi Føroya at fáa hendur á einum eintaki av Hvítubók uttan um vegir, gjørdi lógmannsskrivstovan av friggjadagin seinnapartin, at hinir fjølmiðlarnir eisini skuldu fáa Hvítubók, hóast avgjørt er fyri langari tíð síðani, at hetta ikki skuldi verða fyrr enn í morgin 1. september. Løgtingsfólk hava eisini fingið bókina sendandi við postinum.

Lekin hevur gjørt, at vit mugu skunda undir útgávuna. Vit miða ímóti at fáa bókina út so skjótt sum gjørligt. So skjótt Helgi Justinussen er liðugur við at hefta bókina, kemur hon út til føroyska almenningin, sigur Sjúrdur Skaale, ið hevur verið fundarskrivari hjá sáttmálanevndini.

Hvítabók er í trimum bindum. Høvuðsbókin, ið telur gott og væl hálvt annað hundrad síður, verður prentað í 3000 eintøkum. Fylgibindið, sum er úrslit av arbeiddum hjá búskaparbólkinum

Sjúrdur Skaale, fundarskrivari

num, verður prentað í 1000 eintøkum, og fylgibindið, sum er úrslit av arbeiddum hjá fyrisingarbólkinum verður prentað í 500 eintøkum. Bindini fáast fyri 50 krónur eintakið.

Ein dansk fyrilistýðing er gjørd av Hvítubók. Forsætismálaráðið hevur fingið eitt eintak, og donsku fjølmiðlarnir, embætisfólk og onnur fáa eintøk.

Hvítabók verður eisini lögð út á internetið so skjótt til ber, helst í dag. Addressan verður www.fl.fo/fullveldi

Stórir áhugi fyri Hvítubók

Í morgin verður nógv umrødda Hvítubók lögð fram fyri føroyskar og útlenskar fjølmiðlar

TURID KJØLBRO

Hóast vit eru vordin kunnad um høvuðstráðirnar í Hvítubók gjøgnum fjølmiðlarnar síðani friggjadagin seinnapartin, er ætlaði tíðindafundurin mikumorgunin, har Hvítubók skal leggjast fram fyri fjølmiðlunum, framvegis á skránni. Tá fara Reidar Nónfjall, formaður í búskaparbólkinum, Herluf Sigvaldson, formaður í sáttmálanevndini, og Barbara á Tjaldrasfløtti, forkvinna í fyrisingarbólkinum, at leggja arbeiddið, sum nevndirnar síðani seinasta heyst hava gjørt, fram fyri fjølmiðlunum. Anfinn Kallsberg, lógmaður, tekur eisini lut á tíðindafundinum. Hann fer vegna Føroya Landsstýri at gera høvuðsviðmerkingar til Hvítubók.

Ikki sørt av áhuga er uttani frá fyrri Hvítubók. Bókin er í skundi týdd til danskt, forsætismálaráð-

ið hevur fingið eintak, og fjølmiðlarnir somuleiðis. Sum skilst koma DR TV og DR Radio til Føroya at lýsa kjakið rúndan um Hvítubók, og hesir fjølmiðlarnir verða til staðar á tíðindafundinum mikumorgunin. Dansk bløð, eitt nú Politiken verður møguliga eisini á staðnum, og lógmannsskrivstovan hevur eisini fingið fyrispurning frá svensktum fjølmiðli um at koma til Føroya í sambandi við Hvítubók.

Tíðindafundurin verður á Parnassinum á Hotel Hafnia kl. 8.45 í morgin.

Búskaparbólkin til verka. Reidar Nónfjall, formaður í Búskaparbólkinum greiðir frá

Fakta um Hvítubók

Í tíggu pørtum viðger Hvítubók, hvørjar treytir gera seg galdandi, antin vit velja at troyta núverandi heima-stýrisskipan ella vit velja fullveldi

TURID KJØLBRO

Sum tað stendur á kápuni á Hvítubók, ið varð borin fjølmiðlunum seinnapartin friggjadagin, er ætlanin við hesum verki, at tað skal vera støðið undir einum sáttmála, ið skipar Føroyar sum eitt fullveldisríki í samstarvi við Danmark. Ella sum landsstýrismaðurin í sjálvstýrismálum velur at nevna bókina, ein amboðskassi til fullveldi.

Upprunin til bókina er samtyktin á Føroya Løgtingi í fjór heyst um, at landsstýrið skal fyrireika og taka upp samráðingar við ríkisstjórnina um ein sáttmála millum Føroyar og Danmark, ið skipar Føroyar sum fullveldisríki í samstarvi við Danmark. Sum lið í hesum fyrirreikingum setti landsstýrismaðurin í sjálvstýrismálum 25. nov. sáttmálanevndina við tí setningi at greina stöðið undir umrødda sáttmála. Frágreiðingin, nevndin er komin til, er lögð fram í Hvítubók.

Útgreinað

Sjálv Hvítubók er í tíggu pørtum. Í formálinum verður greitt frá, hvussu bókin er vordin til, samandrættir og niðurstøður av teim tíggu pørtunum eru, og seinast í bókini verða hugtøk og heiti greinað og lýst. Umframt fer lesarin innlit í, hvørji upprit og hvørjar heimildir eru brúktar.

Afturat Hvítubók eru tvey fylgibind. Annað er frágreiðingin hjá búskaparnevndini, sum varð sett at lýsa grundarlagið undir eini búskaparlígru og fíggarligari uppgerð millum Føroyar og Danmark, og hitt er frágreiðingin frá fyrising-

ingarbólkinum, sum varð settur at lýsa tað fyrisingarlígru samstarvið við Danmark, og at lýsa, hvørji krøvini verða, skulu Føroyar umsitast øll málsoki sjálfar.

Frá heima-stýri til sjálvsavgerðarrætt

Tíggu fólk hava sitið í sáttmálanevndini umframt fundarskrivaran. Nevndin hevur havt 20 fundir. Á fyrsta fundi skipaði hon seg í bólk, sum fingi ábyrgdina av at greina út ymisku partarnar og at gera uppskot um, hvussu teir kundi loysast.

Fyrsti partur í Hvítubók viðger hugtakið Hvítubók. Øll ríki eiga javnstöðu í fullveldi, tey eru javnsett til rættindi og skyldur og eru javnbjóðis limir í altjóða-samfelagnum hóast ymisk til búskaparlígru, samfelagslígru, politiskar og aðrar umstøður. Fullveldi ber við øðrum orðum við sær, at tað er ikki undirgivið nøkrum øðrum ríki, og at onnur ríki kunnu ikki leggja seg út í tess innlendisviðurskipti.

Í næsta parti verður stjórn-málasøga Føroya viðgjørd. Farið verður langt aftur í tíðina, tá ið føroyingar ráddu sær sjálvum og høvdu egðing, til vit fingi heima-stýrisskipan í 1948. Í tríoja parti verður samveldissáttmálin frá 1918 millum Ísland og Danmark umrøddur, hesin sáttmálin sum fleiri ferðir hevur verið nevndur sum møguleg fyrmynding fyrri framtíðarskipan Føroya og Danmarkar ímillum.

Skipanir millum heima-stýri og fullveldi verða lýstar í fjórða parti. Umrøtt verður, hvussu viðurskipti millum ríkisstjórnir og ríkislutastjórnir kunnu verða skipað. Nomið verður við skipanir, ið geva meira sjálv-

stýri enn núverandi heima-stýrisskipan, uttan at nýtt ríki verður stovnst. Víst verður til hesar høvuðsleiðir: Troyting av núverandi heima-stýrisslóg, rúmar heima-stýri innan galdandi grundlóg, viðtøkt sjálvstýri undir broyttari danskari grundlóg og frælsan felagsskap við Danmark.

Fimti partur í Hvítubók er um smátjóðir við fullveldi. Tíggu smáríki eru í heiminum, ið hava fólkatal sum Føroyar ella minni. Í flestøllum førum hava smáríki hildið fram at hava vinarliga sambond við gamla miðveldið, bæði viðvíkjandi hjálpi og fløgutøkum.

Sætti partur viðger, hvussu Føroyar í fullveldis-stöðu verða fyrri viðvíkjandi altjóða rætti, og hvønn týðning sjálvsavgerðarrætturin hevur fyrri stöðu føroyinga í dag, tá ið um ræður skipan av føroyskum fullveldi.

Stjórnarrættur og føroyskt fullveldi verða viðgjørd í sjeunda parti, og í áttaða parti verða manna-gongdir fyrri sáttmálagarð og staðfesting av fullveldissáttmálanum viðgjørd. Her verður greitt frá teimum fyriskipaðu manna-gongdunum í ávikavist Føroyum og Danmark fyrri sáttmálagarð og staðfesting av millumtjóða sáttmála, ið skipar Føroyar sum fullveldisríki.

Næst seinasti partur í Hvítubók er um fyrising. Í fyrisingaralítnum, sum er seinna fylgibind, verður útgreinað, hvørji ábyrgdar-økini hjá donsku ríkismyndugleikunum eru í Føroyum, eins og hugt verður at, hvussu nógv tey donsku økini kosta í dag.

Barbara á Tjaldrasfløtti, forkvinna í fyrisingarbólkinum

Herluf Sigvaldson, formaður í sáttmálanevndini

Búskapurin eigur seinasta part. Har verður mettt um, hvønn týðning útreiðslur ríkisins í Føroyum hava fyrri tann føroyska búskapin, og hvussu tað fer at ávirkna búskapin, um hesar útreiðslur minka burtur. Viðvíkjandi gjaldoyranum verður víst á, at fyrri Føroyar hevði verið hent um galdandi gjaldoyraskipan við donsku krónuni sum grundgjaldoyra, varð broytt til gjaldoyraskipan við evruni sum grundgjaldoyra.